

УДК 343.9

DOI: 10.60022/2(2)-6SD

Калюга Каріна Вікторівнадоктор юридичних наук, професор,
заступник завідувача кафедри кримінального права, процесу та криміналістики

Інституту економіки та права

Класичний приватний університет, Україна

Kaliuga Karina

Doctor of Juridical Sciences, Professor,

Deputy Head of the Department Criminal Law, Process and Criminalistics

Institute of Economics and Law

Classic Private University, Ukraine

ORCID: 0000-0002-9941-9690

ЩОДО ДОДЕРЖАННЯ (ГАРАНТУВАННЯ) ОСНОВОПОЛОЖНИХ ПРАВ І СВОБОД, ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ТА ПОТРЕБ ЛЮДИНИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Статтю присвячено аналізу сучасного стану детективної діяльності в Україні. Досліджено державний та приватний сектор детективної діяльності в Україні; можливості та доцільності її легалізації та функціонування. Розглянуто низку законопроектів про легалізацію детективної діяльності; передумови звернення до таких послуг; розглянуто, так би мовити – прототипи такої діяльності. Проілюстровано досвід зарубіжних країн та напрацювань діючих українських агентств. Виокремлено значущість особливості цього виду правоохоронної діяльності, наголошено на її індивідуальності та звичайній практиці (як і будь-якого іншого виду господарської діяльності) одночасно. Зроблено попередні висновки про стан її функціонування й намічено перспективи подальшого розвитку та шляхи вдосконалення детективної діяльності в Україні тощо.

Наукова новизна полягає в тому, що ця стаття є першим в Україні дослідженням додержання (гарантування) основоположних прав і свобод, законних інтересів та потреб людини при здійсненні детективної діяльності. Найістотнішими результатами дослідження, що зумовлюють його наукову новизну та визначають внесок авторів в розробленні зазначеної проблематики, є такі положення й висновки: зазначено, що в сучасних умовах реформування законодавства України на шляху переходу на європейські й найкращі світові стандарти в тому числі у сфері захисту прав, свобод людини і громадянина в Україні якраз і відчувається зростання попиту на детективні послуги. Що в свою чергу вимагає розвиток нашої детективної з неухильним дотриманням принципів верховенства права, законності, прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, збереження професійної таємниці, конфіденційності, взаємодію з правоохоронними органами, органами державної влади та місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, волонтерами та громадянами.

Набувши законодавчого забезпечення, приватна детективна діяльність – спроможна стати інструментом захисту основоположних прав і свобод, законних інтересів та потреб людини і повноцінною складовою механізму забезпечення конституційних прав і свобод людини, захист законних прав та інтересів юридичних осіб.

У статті міститься визначення приватної детективної діяльності, як засобу захисту прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб, а не тільки як складноскладеної діяльності з комплексу різноманітних заходів пошуку та фіксації даних про діяння окремих осіб та груп, отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави, а також інші пізнавальні дії на шляху розслідування події. Зазначено, що для здійснення такої діяльності потрібні певні повноваження, бо детективні функції носять високий рівень відповідальності та надмірний рівень емоційної напруженості. Робимо акцент на творчий підхід в ході встановлення фактичних даних таким дієвим засобом.

Ключові слова: детективна діяльність, детективні фірми, детективні агентства, детективні послуги, журналістська діяльність, підприємницька діяльність, правоохоронна діяльність, приватна охоронна діяльність, охоронні фірми.

REGARDING THE OBSERVANCE (GUARANTEE) OF FUNDAMENTAL RIGHTS AND FREEDOMS, LEGITIMATE INTERESTS AND NEEDS OF A PERSON WHEN CONDUCTING DETECTIVE WORK

Abstract. The article is devoted to the analysis of the current state of detective activity in Ukraine. The public and private sector of detective activity in Ukraine was studied; possibilities and expediency of its legalization and functioning. A number of draft laws on the legalization of detective activity were considered; prerequisites for applying for such services; considered, so to speak, prototypes of such activity. The experience of foreign countries and the

achievements of active Ukrainian agencies are illustrated. The significance of the particularity of this type of law enforcement activity is highlighted, its individuality and usual practice (like any other type of economic activity) are emphasized at the same time. Preliminary conclusions were made about the state of its functioning and prospects for further development and ways to improve detective activity in Ukraine were outlined, etc.

The scientific novelty lies in the fact that this article is the first in Ukraine to study the observance (guarantee) of fundamental rights and freedoms, legitimate interests and needs of a person when conducting detective work. The most significant results of the research, which determine its scientific novelty and determine the contribution of the authors to the development of the mentioned issues, are the following provisions and conclusions: it is stated that in the current conditions of reforming the legislation of Ukraine on the way to transition to European and the best world standards, including in the field of rights protection, of human and civil liberties in Ukraine is precisely where the demand for detective services is felt. Which, in turn, requires the development of our detective work with strict adherence to the principles of the rule of law, legality, rights, freedoms and legitimate interests of individuals and legal entities, preservation of professional secrecy, confidentiality, interaction with law enforcement agencies, state and local self-government bodies, enterprises, institutions, organizations, volunteers and citizens.

Having acquired legislative support, private detective activity can become a tool for the protection of fundamental rights and freedoms, legitimate interests and needs of a person and a full-fledged component of the mechanism for ensuring the constitutional rights and freedoms of a person, protection of the legal rights and interests of legal entities.

The article contains a definition of private detective activity as a means of protecting the rights, freedoms and interests of individuals and legal entities, and not only as a complex activity consisting of a complex of various measures of searching and recording data on the actions of individuals and groups, obtaining information in the interests of the safety of citizens and society and the state, as well as other cognitive actions on the way of investigating the event. It is noted that certain powers are required to carry out such activities, because detective functions carry a high level of responsibility and an excessive level of emotional tension. We emphasize a creative approach in the course of establishing factual data with such an effective means.

Keywords: detective activities, detective firms, detective agencies, detective services, journalistic activity, entrepreneurial activity, law enforcement activities, private security activity, security firms.

Постановка проблеми. Сьогодні все ще не прийнято жодного з тих законопроектів про приватну детективну діяльність, які було рекомендовано Верховній Раді України в рамках легалізації цієї діяльності. В нашому законодавстві досі залишається прогалина щодо вирішення наступних питань: не визначено правовий статус фізичної особи, яка здійснюватиме приватну детективну діяльність (приватного детектива); особливості підстав та умов ліцензування такої діяльності; порядку створення й статутних вимог детективних бюро (контор, агентств, фірм тощо).

Україна проголосила всебічне забезпечення прав і свобод людини найвищою соціальною цінністю, що закріплено в її Конституції (254к/96-ВР). Реальне втілення норм Основного Закону в життя активно включило наше суспільство в процес міжнародного співробітництва у сфері забезпечення прав людини. Актом міжнародного визнання України як демократичної правової держави стало прийняття її 9 листопада 1995 року до країн-членів Ради Європи та ратифікація Верховною Радою України Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини та протоколів до неї (995_004). Відповідно до статті 9 Конституції України (254к/96-ВР) з моменту ратифікації та набрання чинності для України Конвенція про захист прав і основних свобод людини (995_004) стала частиною національного законодавства; це означає, що всі нормативні акти, розроблені після набрання чинності Конвенцією, повинні відповідати її вимогам [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі становлення детективної діяльності в нашій та зарубіжних країнах приділяли увагу у своїх дослідженнях такі вітчизняні та зарубіжні вчені та науковці, як А. М. Бабенко, О. М. Бандурка, В. С. Батиргарєєва, В. М. Бесчастний, С. О. Бичін, А. Б. Блага, В. І. Бобрик, І. Г. Богатирьов, С. С. Вітвіцький, А. Ф. Волобуєв, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, І. Б. Гончаренко, В. К. Гришук, В. Л. Грохольський, С. Ф. Денисов, О. М. Джу́жа, А. І. Долгова, В. М. Дрьомін, В. І. Женунтій, А. П. Закалюк, А. Ф. Зелінський, Д. П. Калайнов, О. Г. Кальман, М. В. Карчевський, О. Г. Колб, В. Я. Конопельський, І. М. Копотун, О. Є. Користін, О. Г. Кулик, О. М. Литвинов, В. В. Лунєєв, В. О. Меркулова, Ю. О. Михайлова, Є. С. Назимко, О. В. Одерій, Н. А. Орловська, М. І. Панов, Є. О. Письменський, О. О. Пунда, І. М. Риженко, М. О. Семенишин, Є. Л. Стрельцов, В. Я. Тацій, В. О. Туляков, П. Л. Фріс, І. М. Чекмарьова, О. Ю. Чередниченко, В. О. Черков, В. В. Шаблистий, В. І. Шаку́н, Г. Й. Шнайдер, Н. С. Юзікова, С. С. Юрко, І. С. Яковець, Х. П. Ярмакі, О. Н. Ярмиш та інші.

Проте, у наявних дослідженнях питанням захисту прав, основоположних свобод, законних інтересів та потреб людини при здійсненні детективної діяльності приділялося уваги не достатньо для побудови повного й структурованого вчення про детективну діяльність, як дієвий метод попередження, розкриття та розслідування злочинів та встановлення їх механізму тощо. В поточних умовах злочинність в Україні набуває дедалі поширенішого й агресивнішого характеру, стає все більш організованою та інтелектуальною. Відчувається її «професіоналізація», посилення корисливої направленості злочинів, інтенсивності злочинності, з'явлення та

розповсюдження нових, невідомих раніше форм і методів злочинної діяльності (технічне та технологічне її оснащення), а в сучасних умовах воєнного часу [5] – підвищення рівня озброєності злочинців, корумпованість та ускладненість доступу до низки територій і відповідно, розповсюдження на цих територіях законодавства нашої держави. В її структурі значно збільшується кількість розбійних нападів, крадіжок майна, у тому числі з приватних офісів, крамниць, квартир; злочинці все більш загрожують особистій безпеці громадян – вбивства, тяжкі тілесні ушкодження, зґвалтування. Почастішали випадки вбивств «на замовлення», групові розбої та пограбування із застосуванням вогнепальної зброї, напади на підприємців і банкірів. За цих умов зусилля правоохоронних органів щодо захисту громадян та їх майна не завжди досягають бажаних наслідків. Тому приватні фірми, банки та установи організовують власні служби (підрозділи) безпеки, наймають охоронників, створюють детективні агентства. Так, як правило, детективну діяльність ведуть люди, які в минулому мали відношення до правоохоронних органів, органів державної безпеки, розвідувальних служб або інших державних органів, які мають відношення до оперативної діяльності [10, с. 236-249].

Метою статті є дослідження додержання (гарантування) основоположних прав і свобод, законних інтересів та потреб людини при здійсненні детективної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Вивчення досвіду низки зарубіжних країн, наприклад, США, Великобританії, Франції, Німеччини, Ізраїлю та інших показує, що діяльність приватних детективів регламентується відповідним законодавством. Так, в Англії кількість персоналу приватних охоронних і детективних фірм вдвоє перевищує кількість співробітників поліції. У США бюджет таких компаній на 50 відсотків вище, ніж бюджет усіх органів поліції разом узятих, а кількість співробітників складає близько 1 млн чоловік. В Ізраїлі, при кількості населення близько 5 млн жителів, нараховується близько 2 тис. детективних агентств [7, с. 140].

Таким чином, розширення переліку таких суб'єктів і в нашій країні задля запобігання злочинної діяльності надасть можливість закрити законодавчі прогалини й виявить додаткові сфери, що не у повній мірі захищені від протиправного впливу. Розвиток приватних детективних агентств буде ефективною перспективою захисту прав, основоположних свобод, законних інтересів та потреб людини на шляху удосконалення кримінологічної політики у державі.

Тобто, досі не врегульоване питання легалізації діяльності приватних детективів, функції і завдання яких свідчать про можливість розглядати їх у якості суб'єктів протидії злочинності. Хоча, досить спірне питання на практиці про те, що відсутність остаточного закріплення правового статусу перешкоджає повноцінному функціонуванню приватних детективних агентств. Не можна також сказати, що розшуковці з нетерплячістю чекають, щоб їхню діяльність почали регулювати. З однієї сторони, повноцінна й легальна робота їхніх агентств – це податки та робочі місця. З іншої, це чіткі межі, в яких детективи повинні будуть діяти. Разом з тим, відмітимо наявність ризиків порушення прав і свобод громадян при функціонуванні таких приватних детективних агентств [8, с. 115]. Зокрема, це відноситься до: права на невтручання в особисте життя (що закріплено у ст. 31 Конституції України [3], ст. 18 Європейської конвенції із захисту прав людини та основоположних свобод [2], ст. 11 Закону України «Про інформацію» [1] тощо). Не на користь діяльності державних детективів, відносять: брак політичної волі на запобігання корупції (відсутність послідовності та пріоретизації; незацікавленість та неготовність посадових осіб до запобігання корупції); політична заангажованість; відхід від мети запобігання злочинності та зосередження на вирішенні виключно корпоративних та особистих інтересів; зловживання службовими повноваженнями та (або) їх перевищення тощо. Водночас запобіжна діяльність приватних детективів також не позбавлена недоліків та окремих ризиків, якими є зловживання наданими правами проведення детективної (розшукової) діяльності; витік приватної інформації; пріоритет корпоративних інтересів під час розроблення проекту Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність»; не врахування на нормативному рівні обов'язків щодо запобігання злочинності; самоусунення від лінії запобіжної діяльності тощо. Отже, у цьому випадку наочним є «зворотній ефект» – відсутність адекватного нормативно-правового акту, який би регулював діяльність цих суб'єктів, призводить як до умисного, так і несвідомого порушення ними діючого законодавства у різних сферах. Наприклад, серед таких діянь можна виділити кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина (зокрема ухилення від сплати аліментів на утримання дітей, ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків, зловживання опікунськими правами, порушення авторського права і суміжних прав тощо). Вказані суспільно небезпечні діяння ускладнені відсутністю чітко визначеного процесу доказування, що має наслідком часті випадки прийняття необ'єктивних процесуальних рішень або неналежного здійснення процесуальних дій [9, с. 10].

Досвід країн, в яких приватна детективна діяльність законодавчо врегульована, показує, що функціонування приватних детективів і детективних підприємств та їх об'єднань значно підвищує відповідальність державної правоохоронної системи за своєчасне та високопрофесійне реагування на потреби громадян і суспільства, звільняє правоохоронців від необхідності виконання багатьох незначних і невластивих їм функцій, сприяє загальному оздоровленню криміногенної ситуації. Так, приватні детективи та приватні детективні агентства надають істотну допомогу суб'єктам підприємницької діяльності у вивченні репутації та фінансового стану позичальників та інших партнерів, визначенні їх спроможності реально виконувати взяті на себе фінансові зобов'язання, що значною мірою перешкоджає укладенню ризикованих угод та ухилення боржників від сплати заборгованості. Визначаючи можливості збору інформації, її обробки, використання (в рамках такої діяльності),

необхідно визначити, що дозволено державою, а на що потрібно отримувати дозвіл у клієнтів, відповідних органів; які положення повинен містити типовий договір детективних послуг тощо [14, с. 238].

В цивілізованих, демократичних країнах, де виконання вимог конституційних норм і прав людини є основним ціннісним орієнтиром, інститут приватної детективної діяльності вже давно впроваджено у якості забезпечення додержання основоположних прав і свобод, законних інтересів та потреб людини та громадянина.

Як це не дивно, проте є й супротивники інституту приватних детективів, які зазначають, що запровадження детективної діяльності в Україні призведе до порушення прав пересічних громадян [11, с. 86], зокрема права людини на невтручання в особисте життя та сімейне життя, закріплене у ст. 31 Конституції України, ст. 18 Європейської конвенції із захисту прав людини й основоположних свобод, ст. 11 Закону України «Про інформацію» [1-3; 17, с. 131-137].

Тут вирішення питання про надання повноважень видавати дозвіл на здійснення приватної детективної діяльності (свідectво на таке право, його припинення чи анулювання; ведення реєстру суб'єктів детективної діяльності; вирішувати всі необхідні питання стосовно відповідного посвідчення приватного детектива; контролю виконання законодавства України приватними детективними бюро (контор, агентств, фірм); межі правового статусу фізичної особи, що здійснює приватну детективну діяльність або як юридичної особи, що спеціалізується на здійсненні приватної детективної діяльності.

Ми, як і низка інших дослідників, вважаємо приватну детективну діяльність – засобом захисту прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб, а не тільки складноскладеною діяльністю з комплексу різноманітних заходів пошуку та фіксації даних про діяння окремих осіб та груп, отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави, а також інші пізнавальні дії на шляху розслідування події. Для здійснення такої діяльності потрібні певні повноваження, бо детективні функції носять високий рівень відповідальності та надмірний рівень емоційної напруженості. Тут буде виправдано доречними творчий підхід в ході встановлення фактичних даних.

За сучасних умов стану захисту прав та інтересів фізичних і юридичних осіб недержавними структурами, вказують про актуальність необхідності забезпечення реальної, а не декларативної змагальності сторін на досудовому слідстві; можливість розглядати це як додаткові надходження в державний бюджет та сприяння великої кількості розкриттів злочинів [16, с. 371-372]. Взагалі, наявність легальної приватної детективної діяльності різко підвищить якість і відповідальність усієї державної правоохоронної системи та покращить компетентність детективів (агентів) у реагуванні на потреби громадян і суспільства загалом [15].

Ще з початку АТО [6] активізувалася «детективна» (розшукова) діяльність у Донецькій і Луганській областях, що було пов'язано з пошуком людей і майна на цих територіях [12, с. 20-21; 15; 16, с. 371-372].

В тому числі, це певна психологічна праця (в її соціальному, комунікативному та організаційному аспектах). Щодо соціального аспекту, працівники агентств виступають як відокремлена професійна група, з діяльністю якої суспільство пов'язує надання певних допоміжних (або сервісних) послуг, пошук осіб, охоронні послуги, послуги з супроводження, попередження злочинної діяльності. Ефективність такої діяльності передбачає допомогу у ефективності захисту та втілення справедливості у соціальні відносини, у забезпечення стабільності суспільного розвитку, задоволення індивідуальних потреб та інтересів. Комунікативний аспект передбачає особливості цієї «професії», тому що спілкування з різними категоріями громадян є одним з основних шляхів отримання інформації. Тобто, до детектива ставляться професійні вимоги входження в контакт, управління психологічним станом інших людей, вміння направляти розмову в необхідне русло тощо. Організаційний ж аспект – це вміння планувати свою роботу, розподіляти час з метою його ефективного використання має сенс у всякій роботі. Проте, планування робочого часу для діяльності співробітника детективного агентства, організація себе та інших, концентрацію зусиль є необхідними умовами реалізації своїх повноважень. Характерною рисою такої діяльності є також її індивідуальність (як діяльність слідопита одиночки або митця своєї справи). Слідчий, як виконавець замовленого завдання, у більшості, особисто виконує переважну більшість різноманітних за своїм характером дій [13; 15, с. 49; 16, с. 370-373].

Висновки. Таким чином, в сучасних умовах реформування законодавства України на шляху переходу на європейські й найкращі світові стандарти в тому числі у сфері захисту прав, свобод людини і громадянина в Україні якраз і відчувається зростання попиту на детективні послуги. Що в свою чергу вимагає розвиток нашої детективної з неухильним дотриманням принципів верховенства права, законності, прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, збереження професійної таємниці, конфіденційності, взаємодію з правоохоронними органами, органами державної влади та місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, волонтерами та громадянами.

Набувши законодавчого забезпечення, приватна детективна діяльність – спроможна стати інструментом захисту основоположних прав і свобод, законних інтересів та потреб людини і повноцінною складовою механізму забезпечення конституційних прав і свобод людини, захист законних прав та інтересів юридичних осіб.

Література

1. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ. Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та європейський суд з прав людини Міністерство юстиції. URL : <https://minjust.gov.ua/m/konventsia-pro-zahist-prav-lyudini-i-osnovopolojnih-svobod-ta-evropeyskiy-sud-z-prav-lyudini>
3. Конституція України від 13 квітня 2012 року №9627-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>
4. Методичні рекомендації для центральних органів виконавчої влади щодо застосування в законотворчій діяльності Конвенції про захист прав і основних свобод людини від 21 листопада 2000 року. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0040323-00#Text>
5. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року №64/2022. *Президент України. Володимир Зеленський. Офіційне інтернет-представництво*. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
6. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України» від 14 квітня 2014 року № 405/2014. *Президент України. Володимир Зеленський. Офіційне інтернет-представництво*. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/405/2014>
7. Беліков Ю. М. Недержавна правоохоронна діяльність: передумови виникнення, поняття, місце в системі правоохоронної діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія Юридичні науки. 2013. Випуск 4. Том 2. С. 138-142.
8. Бичін С. О. Актуальні методи дослідження детективної діяльності в механізмі запобігання злочинності. *Європейські перспективи*. 2019. № 2. С. 111-117.
9. Гончаренко А. Частный детектив по-украински. *Аргументы и факты*. 2010. № 16. С. 10.
10. Калюга К. В. Щодо сучасного стану детективної діяльності в Україні (обґрунтування можливості та доцільності детективної діяльності в Україні). *Криміналістика і судова експертиза* : міжвідом. наук.-метод. зб. / Київський НДІ Судових експертиз; редкол.: Д. В. Журавльов (голов. ред.) та ін. Київ, 2022. вип. 67. С. 236-249. (1072 с.).
11. Кожевніков Г. К. Приватна детективна діяльність і право громадянина на невтручання в особисте життя. Детективна діяльність в Україні: проблеми і перспективи : матеріали междунар. науч.-практ. конф. (м. Харків, 25-26 січня. 2013 р.). Харк. екон.-прав. ун-т. Харків : Право, 2013. С. 86-87.
12. Мулявка Д. Г., Шопіна І. М., Шилле О. О. Правовий статус суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності : монографія. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 124 с.
13. Плохой І. І. Приватна детективна діяльність: чи буде вона? URL : <http://pravoznavec.com.ua/period/article/11082/%CF>
14. Поливанюк В. Д. Міжнародний досвід надання приватних детективних послуг Всеукраїнський саміт приватних детективів: матеріали доповідей (м. Дніпро, 30 листопада 2017 р.). Дніпро : ДДУВС, 2018. С. 237-239.
15. Рахновський Є. А. Вам потрібен легальний приватний детектив? *Віче*. 2007. № 17. С. 49.
16. Юрко С. С. Перспективи законодавчої регламентації детективної діяльності в Україні. *Право і суспільство*. 2014. № 52. С. 370-373.
17. Юрченко А. О., Усенко А. О. Проблеми легалізації інституту приватної детективної діяльності в Україні. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2018. Вип. 3-4 (12-13). С. 131-137.

References

1. Zakon Ukrayini «Pro informaciyu» vid 2 zhovtnya 1992 roku № 2657-XII. Verhovna Rada Ukrayini. Zakonodavstvo Ukrayini. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
2. Konvenciya pro zahist prav lyudini i osnovopolozhnih svobod ta yevropejskiy sud z prav lyudini Ministerstvo yusticiyi. URL : <https://minjust.gov.ua/m/konventsia-pro-zahist-prav-lyudini-i-osnovopolojnih-svobod-ta-evropeyskiy-sud-z-prav-lyudini>
3. Konstituciya Ukrayini vid 13 kvitnya 2012 roku №9627-VIII. Oficijnij sajт Verhovnoyi Radi Ukrayini. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>
4. Metodichni rekomendaciyi dlya centralnih organiv vikonavchoyi vladi shodo zastosuvannya v zakonotvorchij diyalnosti Konvenciyi pro zahist prav i osnovnih svobod lyudini vid 21 listopada 2000 roku. Verhovna Rada Ukrayini. Zakonodavstvo Ukrayini. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0040323-00#Text>
5. Ukaz Prezidenta Ukrayini «Pro vvedennya voyennogo stanu v Ukrayini» vid 24 lyutogo 2022 roku №64/2022. Prezident Ukrayini. Volodimir Zelenskij. Oficijne internet-predstavnictvo. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
6. Ukaz Prezidenta Ukrayini Pro rishennya Radi nacionalnoyi bezpeki i oboroni Ukrayini vid 13 kvitnya 2014 roku «Pro nevidkladni zahodi shodo podolannya teroristichnoyi zagrozi i zberezhennya teritorialnoyi cilisnosti Ukrayini» vid 14 kvitnya 2014 roku № 405/2014. Prezident Ukrayini. Volodimir Zelenskij. Oficijne internet-predstavnictvo. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/405/2014>

7. Byelikov Yu. M. Niderzhavna pravooohoronna diyalnist: peredumovi viniknennya, ponyattya, misce v sistemi pravooohoronnoyi diyalnosti. Naukovij visnik Hersonskogo derzhavnogo universitetu. Seriya Yuridichni nauki. 2013. Vipusk 4. Tom 2. S. 138-142.
8. Bichin S. O. Aktualni metodi doslidzhennya detektivnoyi diyalnosti v mehanizmi zapobigannya zlochinnosti. Yevropejski perspektivi. 2019. № 2. S. 111-117.
9. Goncharenko A. Chastnyj detektiv po-ukrainski. Argumenty i fakty. 2010. № 16. S. 10.
10. Kalyuga K. V. Shodo suchasnogo stanu detektivnoyi diyalnosti v Ukraini (obgruntuvannya mozhlivosti ta docilnosti detektivnoyi diyalnosti v Ukraini). Kriminalistika i sudova ekspertiza : mizhvidom. nauk.-metod. zb. / Kiyivskij NDI Sudovih ekspertiz; redkol.: D. V. Zhuravlov (golov. red.) ta in. Kiyiv, 2022. vip. 67. S. 236-249. (1072 s.).
11. Kozhevnikov G. K. Privatna detektivna diyalnist i pravo gromadyanina na nevtruchannya v osobiste zhittya. Detektivna diyalnist v Ukraini: problemi i perspektivi : materiali mezhdunar. nauch.-prakt. konf. (m. Harkiv, 25-26 sichnya. 2013 r.). Hark. ekon.-prav. un-t. Harkiv : Pravo, 2013. S. 86-87.
12. Mulyavka D. G., Shopina I. M., Shillye O. O. Pravovij status sub'yektiv privatnoyi detektivnoyi (rozshukovoyi) diyalnosti : monografiya. Irpin : Universitet DFS Ukraini, 2019. 124 s.
13. Plohoj I. I. Privatna detektivna diyalnist: chi bude vona? URL : <http://pravoznavec.com.ua/period/article/11082/%CF>
14. Polivanyuk V. D. Mizhnarodnij dosvid nadannya privatnih detektivnih poslug Vseukrayinskij sammit privatnih detektiviv: materiali dopovidej (m. Dnipro, ZO listopada 2017 r.). Dnipro : DDUVS, 2018. S. 237-239.
15. Rahnovskij Ye. A. Vam potriben legalnij privatnij detektiv? Viche. 2007. № 17. S. 49.
16. Yurko S. S. Perspektivi zakonodavchoyi reglamentaciyi detektivnoyi diyalnosti v Ukraini. Pravo i suspilstvo. 2014. № 52. S. 370-373.
17. Yurchenko A. O., Usenko A. O. Problemi legalizaciyi institutu privatnoyi detektivnoyi diyalnosti v Ukraini. Mizhnarodnij yuridichnij visnik: aktualni problemi suchasnosti (teoriya ta praktika). 2018. Vip. 3-4 (12-13). S. 131-137.